

En tydelig satsing på klimaendringer og helse

Menneskeskapt global oppvarming regnes av verdens medisinske fagmiljøer som den største trusselen mot folkehelse i dette århundret. Et varmere klima øker risiko for sykdom, skade og død av en rekke årsaker. Ekstreme værhendelser kan overvelde eksisterende helsetjenester og gjøre grunnleggende helsehjelp mindre tilgjengelig. Migrasjon og flukt vil for mange mennesker verden over være en nødvendig respons på klimakrisen, med alle de helsemessige sårbarheter det bærer med seg.

Derfor har klimatoppmøtet i Glasgow (COP26) 1. – 12. november utpekt helse og klima som et prioritert område. Verdens helseorganisasjon (WHO) inviterer deltakende stater til å styrke og synliggjøre sine forpliktelser på de områdene der arbeid for helse og for klimaet møtes.

[WHO fremhever fem prioriteringer mot COP26](#), blant disse

1. Klimaresistente helsesystemer
2. Lavutslippshelsetjenester
3. Helsemål som en del av nasjonale fastsatte bidrag til Parisavtalen (NDCer)

Vi vil med dette oppfordre Helse- og omsorgsdepartementet til å forsterke Norges innsats på disse områdene. Vi oppfordrer også til en mer ambisiøs satsing på internasjonalt samarbeid i arbeidet for bærekraftige og robuste helsetjenester i lav- og mellominntektsland.

Klimaresistente helsesystemer

Et varmere klima vil gi nye utfordringer for norsk helsevesen. Klimarelaterte hendelser kan påføre direkte fysisk og psykisk skade på de utsatte, og på involverte redningsmannskap. De vil også utfordre kapasiteten til redningstjenester og lokalsykehus. Skade på lokal infrastruktur kan i en akutfase begrense befolkningens tilgang på nødvendig helsehjelp.

Helse- og omsorgsdepartementet har det overordnede ansvaret for helseberedskap i landet. Vi etterlyser en kartlegging og målrettet forsterkning av helseberedskap og forebyggende arbeid for å redusere helsekonsekvensene av klimarelaterte hendelser.

Lavutslippshelsetjenester

Det er et viktig prinsipp at helsehjelp skal ytes uten å påføre skade, og det bør være et mål at norske helsetjenester blir karbonnøytrale så snart som mulig. Den britiske nasjonale helsetjenesten har lagt en plan for å bli karbonnøytral innen 2040.

Vi mener at Helse- og omsorgsdepartementet bør spille en sentral rolle i å sikre planlegging og finansiering av klimakutt i helsesektoren, og ber om at departementet tar initiativ til en helhetlig plan med konkrete mål for utslippsreduksjon som er minst like ambisiøse som målene i den britiske helsetjenesten, samt legge til rette for at spesialisthelsetjenesten og kommunale helsetjenester kan oppnå disse målene.

Helsemål som en del av nasjonale fastsatte bidrag (NDCer)

WHO har lenge oppfordret til at helsemål skal inkluderes i de nasjonale fastsatte bidrag til Parisavtalen. *The Global Climate and Health Alliance* publiserte juli 2021 en [rangering av ulike land basert på NDCene](#) ut fra en kombinasjon av utslippsmål og helsemål. Norge havner nederst i denne rangeringen, med NDCer som overhodet ikke omtaler helse. Den manglende omtalen av helse skjer til tross for at Norge i en årrekke har finansiert store deler av arbeidet knyttet til klimaendringer og helse i WHO.

Temaer som kan inkluderes i NDCer er:

- Helsekonsekvenser av klimaendringer i Norge
- Klimatilpasninger i norsk helsesektor og helseberedskap
- Helsegevinster ved planlagte klimatiltak
- Finansiering av klimakutt i helsesektoren

Vi ber om at Helse- og omsorgsdepartementet tar initiativ til en oppdatering av Norges NDCer som inkluderer omtale av helse.

Internasjonalt samarbeid

[Prop 1 S 2020-2021](#) nevner grønn helse som et spesielt område under overskriften *Internasjonalt samarbeid*. Her står det:

Målsettinger under dette satsingsområdet vil være å skape robuste og miljøvennlige helsesystemer som kan inngå i den grønne omstillingen, herunder å fremme mer miljø og klimavennlig ressursbruk i helsesektoren og sikre at den grønne omstillingen ikke forsterker sosiale og helsemessige forskjeller mellom regioner og sosioøkonomiske grupper.

Vi etterlyser ambisiøse, konkrete satsninger i Norge og i samarbeid med andre land for å arbeide mot disse målene.

Våre anbefalinger

Vi etterlyser en tydelig ledelse fra Helse- og omsorgsdepartementet i spørsmål angående helse og klima, både nasjonalt og globalt. Konkret anbefaler vi:

- Oppdatering av helseberedskapen og forebyggende arbeid i lys av klimaendringene
- Felles, helhetlig plan for en klimanøytral helsesektor
- Definerte helsemål som del av Norges nasjonale fastsatte bidrag (NDCer)
- Styrket internasjonalt samarbeid om klimaendringer og helse

Vi møter gjerne til en samtale om Helse- og omsorgsdepartementets rolle og muligheter i arbeidet rundt helse, naturmangfold og global oppvarming.

På vegne av Legenes klimaaksjon

Knut Mork Skagen
Styreleder